

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલયમાં

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૯૩૪૫ / ૨૦૧૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી કે.એમ.ઠાકર

સહી/—

૧.	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે?	હા.
૨.	રિપોર્ટરને સંદર્ભિત કરવું કે નહીં?	હા.
૩.	શું ન્યાયમૂર્તિશ્રી ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે	ના.

	હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	
--	--	--

=====

બિરુછુભાઈ ભાભલુભાઈ ખુમાણ અને ૩ – અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને ૩ – સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થીતી:-

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ – ૪ માટે શ્રી બી એમ માંગુકિયા, વિ. વકીલ

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ – ૪ માટે સુશ્રી બેલા એ પ્રજાપતિ, વિ. વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ માટે ડી એસ – એફિડેવિટ ફાઈલ કરેલ નથી (એન)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ માટે સુશ્રી શ્રુતિ પાઠક એજીપી

સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ માટે શ્રી સી પી ચાનિયારા, વિ. વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ માટે શ્રી દિનેશ એન ત્રિવેદી, વિ. વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નં. ૪ માટે નોટિસ બજાવવામાં આવી છે

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી કે. એમ. ઠાકર

તારીખ : ૩૧/૦૭/૨૦૧૫

સીએવી ચુકાદો

અરજદારો માટે વિ. વકીલ શ્રી બી. એમ. માંગુકિયા અને વિ. વકીલ સુશ્રી બેલા પ્રજાપતિ, સામાવાળા નં.૩ – જિલ્લા વિકાસ અધિકારી માટે વિ. વકીલ શ્રી ચાનિયારા અને વિ. વકીલ શ્રી ત્રિવેદી, અને સામાવાળા નં.૧ માટે વિ. એજીપી સુશ્રી પાઠકને સાંભળ્યા.

૧.૧ અરજદારો દ્વારા કરવામાં આવેલા મુદ્દાઓ વિચારણા કરવા યોગ્ય હોવાથી, આ અરજી આખરી સુનાવણી માટે મંજૂર (એડમિટ) કરવામાં આવે છે. સામાવાળાના વિ. વકીલો દ્વારા રુલની પ્રોસેસની બજવણી જતી કરવામાં આવે છે. અરજદારોના વિ. વકીલની વિનંતીથી અને અરજીની વિષયવસ્તુને ધ્યાનમાં રાખીને તેમજ અરજદારો પંચાયતના સભ્યો તરીકે નિશ્ચિત મુદત ધરાવે છે તે બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, પંચાયતના વિ. વકીલ અને વિ. એજીપીની સંમતિથી આ તબક્કે અરજીને આખરી સુનાવણી માટે હાથ ધરવામાં આવે છે.

૨. વર્તમાન અરજીમાં અરજદારોએ એડિશનલ ડેવલપમેન્ટ ઓફિસર

(સામાવાળા નં.૨) દ્વારા અપીલ નં.૧૧/૨૦૧૪ માં પસાર કરાયેલ તારીખ ૬.૫.૨૦૧૪ ના આદેશને પડકાર્યો છે, જેના દ્વારા સદર સામાવાળા નં.૨ એ જિલ્લા વિકાસ અધિકારી (સામાવાળા નં.૩) દ્વારા પસાર કરાયેલ તારીખ ૨૦.૧.૨૦૧૪ ના આદેશને પુષ્ટિ આપી હતી, જેના દ્વારા તેમણે અરજદારોને લીખડા ગ્રામ પંચાયતના સભ્યોના હોદ્દા પરથી દૂર કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.

૩. વર્તમાન અરજી રજૂ કરવા તરફ દોરી જતી હકીકતો ટૂંકમાં આ મુજબ જણાવી શકાય:—

૩.૧ ૨૦૧૧ માં ક્યાંક, લીખડા ગ્રામ પંચાયતની ચૂંટણી યોજાઈ હતી અને પરિણામો ૩૧.૧૨.૨૦૧૧ ના રોજ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. ત્યારબાદ, નવરચિત મંડળની પ્રથમ બેઠક બોલાવવામાં આવી હતી. સદર બેઠકમાં, એક સુશ્રી એસ.એચ.ડોમડિયા સરપંચ તરીકે ચૂંટાયા હતા. અરજદારોએ દાવો કર્યો છે કે સરપંચ સહિત પંચાયતની સમિતિની સંખ્યા આઠ છે. અરજદારોએ વધુમાં એવો આક્ષેપ કર્યો છે કે, કુલ આઠ સભ્યોની સંખ્યામાંથી, બેઠકમાં, ચાર ચૂંટાયેલા સભ્યો (ડિસેમ્બર ૨૦૧૧ માં યોજાયેલી ચૂંટણી દરમિયાન) ઈન્ડિયન નેશનલ કોંગ્રેસ પક્ષ સાથે જોડાયેલા છે અને અન્ય ચાર સભ્યો ભારતીય જનતા પક્ષ સાથે

જોડાયેલા છે.

૩.૨ અરજદારોએ એવો પણ આક્ષેપ કર્યો છે કે એક સુશ્રી કે. એસ. તરસરીયા પણ પંચાયતના સભ્ય તરીકે ચૂંટાયા હતા. જો કે, પાછળથી, સદર સુશ્રી કે. એસ. તરસરીયાને એવા ગ્રાઉન્ડ પર ગેરલાયક ઠેરવવામાં આવ્યા હતા કે તેમને ત્રણ બાળકો હતા. સદર હોદ્દા માટે, પેટાચૂંટણી યોજવામાં આવી હતી અને એક સુશ્રી બી. બી. દુધાત ચૂંટાઈ આવ્યા હતા.

૩.૩ અરજદારોએ પંચાયતના વહીવટમાં તેમજ ઉપ-સરપંચની ચૂંટણીની પ્રક્રિયામાં વિવિધ અનિયમિતતાઓ અંગે આક્ષેપો કર્યા છે. એવો પણ દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે એક રિટ અરજી એટલે કે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં.૧૨૬૮૯/૨૦૧૨ દાખલ કરવામાં આવી હતી અને પાછળથી, તારીખ ૩.૧૧.૨૦૧૨ ના આદેશથી સમાધાનના પ્રકાશમાં તેનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો.

૩.૪ એવો દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે વર્ષ ૨૦૧૨-૨૦૧૩ માટે ગ્રામ પંચાયતનું વાર્ષિક બજેટ ૩૧.૩.૨૦૧૨ સુધી મંજૂર કરવામાં આવ્યું ન હતું અને તેથી, સામાવાળા નં.૨ એ પંચાયતને સુપરસીડ કેમ ન કરવી

તે અંગે કારણ દર્શાવો નોટિસ આપી હતી. અરજદારોએ વધુમાં દાવો કર્યો છે કે પાછળથી માર્ચ ૨૦૧૪ માં, સામાવાળા નં.૩ એ ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ, ૧૯૯૩ [હવે પછી "અધિનિયમ" તરીકે સંદર્ભિત] ની કલમ ૫૭ ની કલમ (૧) હેઠળ નોટિસો જારી કરી હતી અને સ્પષ્ટતા માંગી હતી કે અરજદારોને પંચાયતના સભ્યો તરીકે કેમ દૂર ન કરવા જોઈએ અને ગેરલાયક ઠેરવવા જોઈએ નહીં. સદર નોટિસો સામે, અરજદારોએ સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં.૩૩૭૬/૨૦૧૪ વાળી રિટ અરજી પસંદ કરી હતી. એવો પણ દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે અરજદાર નં. ૨, ૩ અને ૪ ને આવી જ નોટિસો જારી કરવામાં આવી છે અને તેમની સ્પષ્ટતાઓ પણ માંગવામાં આવી છે. એવો પણ દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે નોટિસોમાં, સામાવાળાએ અરજદારો સામે આશરે ૧૧ ચાર્જ મૂક્યા હતા.

૩.૫ અરજદારોએ વધુમાં જણાવ્યું છે અને દાવો કર્યો છે કે ત્યારબાદ સદર કારણ દર્શાવો નોટિસોના અનુસંધાનમાં કાર્યવાહી હાથ ધરવામાં આવી હતી અને કાર્યવાહી પૂરી થતાં, સામાવાળા નં.૩ એ તારીખ ૨૭.૬.૨૦૧૩ ના રોજ અરજદારોને પંચાયતના સભ્યોના હોદ્દા પરથી દૂર કરવાનો આદેશ પસાર કર્યો હતો.

૩.૬ સદર તારીખ ૨૭.૬.૨૦૧૩ ના આદેશથી નારાજ થઈને, અરજદારોએ અધિનિયમની કલમ ૫૭ ની કલમ (૩) હેઠળ અપીલ પસંદ કરી હતી. અપીલ અપીલ નં.૪૫/૨૦૧૩ તરીકે નોંધવામાં આવી હતી. એવો દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે તારીખ ૨૭.૮.૨૦૧૩ ના આદેશથી, સામાવાળા નં.૨ એ અપીલ આંશિક રીતે મંજૂર કરી હતી અને નવો આદેશ પસાર કરવાના નિર્દેશ સાથે કેસ સામાવાળા નં.૩ ને રિમાન્ડ કરવામાં આવ્યો હતો. અરજદારોએ દાવો કર્યો છે કે સામાવાળા નં.૨ દ્વારા પસાર કરાયેલ તારીખ ૨૭.૮.૨૦૧૩ ના આદેશના પ્રકાશમાં, અપીલોને આંશિક રીતે મંજૂર કરતા, સામાવાળા નં.૩ એ ચાર્જના આર્ટિકલ્સમાં થોડા ફેરફારો સાથે તારીખ ૧૮.૮.૨૦૧૩ ની નવી કારણ દર્શાવો નોટિસો જારી કરી હતી. અરજદારોએ તેમનો જવાબ રજૂ કર્યો હતો અને કાર્યવાહી પૂરી થતાં, સામાવાળા નં.૩ એ અધિનિયમની કલમ ૫૭(૧) હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને અરજદારોને પંચાયતના સભ્યો તરીકે દૂર કરવાનો તારીખ ૨૦.૧.૨૦૧૪ ના રોજ આદેશ પસાર કર્યો હતો.

૩.૭ અરજદારોએ સદર તારીખ ૨૦.૧.૨૦૧૪ ના આદેશ સામે ફરીથી અપીલ પસંદ કરી હતી. સદર અપીલ અપીલ નં.૧૧/૨૦૧૪ તરીકે નોંધવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, પક્ષકારોને સાંભળ્યા પછી,

સામાવાળા નં.૨ એ તારીખ ૬.૫.૨૦૧૪ ના આદેશથી સામાવાળા નં.૩ દ્વારા પસાર કરાયેલ તારીખ ૨૦.૧.૨૦૧૪ ના આદેશને પુષ્ટિ આપતા સદર અપીલ નં.૧૧/૨૦૧૪ ને રદ કરી હતી.

સદર બે આદેશો એટલે કે તારીખ ૨૦.૧.૨૦૧૪ નો આદેશ અને તારીખ ૬.૫.૨૦૧૪ ના આદેશથી નારાજ થઈને, અરજદારોએ વર્તમાન અરજી પસંદ કરી છે.

જ. અરજદારો માટે વિ. વકીલ શ્રી માંગુકિયાએ, આક્ષેપિત આદેશો પર પ્રહાર કર્યો હતો અને સબમિટ કર્યું હતું કે આક્ષેપિત આદેશો સત્તાના દુરુપયોગમાં પસાર કરવામાં આવ્યા છે અને આદેશો વિકૃત અને મનસ્વી છે. વધુમાં એવો દાવો અને દલીલ કરવામાં આવે છે કે કારણ દર્શાવો નોટિસો જારી કરતા પહેલાં કોઈ તપાસ શરૂ કરવામાં આવી હતી તે દર્શાવવા અને સ્થાપિત કરવા માટે રેકૉર્ડ પર કંઈ નથી, જોકે આવી નોટિસ એ અધિનિયમની કલમ ૫૭(૧) હેઠળ નિર્ધારિત જરૂરિયાત છે. અરજદારો માટે વિ. વકીલે કમલાબેન રોહિતભાઈ પટેલ વિ. એડિશનલ ડેવલપમેન્ટ કમિશનર [૨૦૦૦(૨) જીએલઆર ૧૧૭૪] ના કેસમાંના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો. અરજદારો માટે વિ. વકીલ શ્રી માંગુકિયાએ દાવો કર્યો અને આક્ષેપ કર્યો કે આક્ષેપિત આદેશો પસાર

કરતા પહેલા સામાવાળા નં.૩ દ્વારા કોઈ તપાસ શરૂ કરવામાં આવી ન હોવાથી, આક્ષેપિત આદેશો ટકી શકે તેમ નથી અને રદ કરવા પાત્ર છે. અરજદારો માટે વિ. વકીલ શ્રી માંગુકિયાએ વધુમાં સબમિટ કર્યું કે કારણ દર્શાવો નોટિસો કે આક્ષેપિત આદેશો દર્શાવતા નથી કે અધિનિયમની કલમ ૫૭ હેઠળની જોગવાઈઓનો ઉપયોગ કરવા અને / અથવા સદર જોગવાઈઓ હેઠળ આદેશ પસાર કરવા માટે જરૂરી કોઈપણ ઘટકો વર્તમાન કેસમાં અસ્તિત્વ ધરાવે છે. અરજદારો માટે વિ. વકીલે સબમિટ કર્યું કે કારણ દર્શાવો નોટિસોના આધારે અરજદારો સામે મૂકવામાં આવેલા કોઈપણ ચાર્જ પ્રાથમિક દ્રષ્ટિએ પણ એવો સૂચન કે આક્ષેપ કરતા નથી કે અરજદારો પોતાની ફરજ બજાવવામાં ગેરવર્તણૂક માટે દોષિત છે અથવા કોઈપણ શરમજનક વર્તન માટે દોષિત છે અથવા સત્તાનો દુરુપયોગ કરવા માટે દોષિત છે અથવા અરજદારોએ પોતાની ફરજો અને કાર્યો બજાવવામાં સતત ચૂક (ડિફોલ્ટ) કરી છે. તેમણે એવો પણ દાવો કર્યો હતો કે સત્તાધિકારી દ્વારા નોંધવામાં આવેલા નિષ્કર્ષો પણ એ જરૂરિયાતને પહોંચી વળતા નથી કે સભ્યને ત્યારે જ દૂર કરી શકાય જો તેના સામે નિર્ધારિત ચાર શરતોમાંથી એક અથવા વધુ શરતો સ્થાપિત થાય. એવો દાવો કરવામાં આવે છે કે અરજદારો અધિનિયમની કલમ ૫૭(૧) માં ઉલ્લેખિત કોઈપણ ગેરવર્તણૂક માટે દોષિત છે તેવું આક્ષેપ કરવામાં આવ્યું નથી કે સાબિત થયું નથી અને તેથી,

સત્તાધિકારી આક્ષેપિત આદેશો પસાર કરી શક્યા ન હોત. અરજદારોના જણાવ્યા મુજબ, સત્તાધિકારીઓએ તેમના હોદ્દાનો અને અધિનિયમની કલમ ૫૭(૧) દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાનો દુરુપયોગ કર્યો છે. અરજદારો માટે વિ. વકીલના જણાવ્યા મુજબ, કારણ દર્શાવો નોટિસોમાં ઉલ્લેખિત ૧૧ ચાર્જમાંથી એક પણ ચાર્જ અધિનિયમની કલમ ૫૭ ની કલમ (૧) ના ક્ષેત્રમાં આવતો નથી અને તેથી, કારણ દર્શાવો નોટિસોમાં ઉલ્લેખિત ચાર્જના સંદર્ભમાં કલમ ૫૭(૧) હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને ન તો કોઈ કાર્યવાહી ચલાવી શકાઈ હોત કે ન તો આક્ષેપિત આદેશો પસાર કરી શકાયા હોત. અરજદારો માટે વિ. વકીલે વધુમાં સબમિટ કર્યું કે અરજદારોમાંથી કોઈએ પણ કોઈ સતત ચૂક કરી નથી અને / અથવા કોઈ ગેરવર્તણૂક કરી નથી અને / અથવા ફરજ બજાવવામાં કોઈ શરમજનક વર્તનમાં ભાગ લીધો નથી અને તેથી, આક્ષેપિત આદેશો અરજદારોની કારકિર્દી પર ગેરવાજબી કલંક લગાવે છે.

જ.૧ અરજદારો માટે વિ. વકીલે એવો પણ દાવો કર્યો હતો કે આક્ષેપિત આદેશો કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કરીને પસાર કરવામાં આવ્યા છે, કારણ કે સામાવાળા નં.૩ તેમજ સામાવાળા નં.૨ એ અમુક અહેવાલ એટલે કે તાલુકા વિકાસ અધિકારી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યો હોવાનું કહેવાતા અહેવાલ પર આધાર રાખ્યો છે, જોકે, કારણ દર્શાવો

નોટિસોના સંબંધમાં આગળ વધતા પહેલાં સદર અહેવાલની નકલ અરજદારોને પૂરી પાડવામાં આવી ન હતી. અરજદારો માટે વિ. વકીલના જણાવ્યા મુજબ, અરજદારોને તેની નકલ આપ્યા વિના અહેવાલ પર આધાર રાખી શકાયો ન હોત. અરજદારો માટે વિ. વકીલના જણાવ્યા મુજબ, માત્ર આ ગ્રાઉન્ડ પર જ, આક્ષેપિત આદેશો રદ કરવા પાત્ર છે.

૫. સામાવાળાએ અરજદારોના દલીલો અને આક્ષેપોનો વિરોધ કર્યો છે. જવાબી સોગંદનામું દાખલ કરનાર સામાવાળા નં.૩ સિવાય, અન્ય સામાવાળાઓએ કોઈ જવાબ દાખલ કર્યો નથી. તેમના જવાબી સોગંદનામામાં, સામાવાળા નં.૩ – જિલ્લા વિકાસ અધિકારી, અમરેલીએ ભારપૂર્વક જણાવ્યું છે અને જણાવ્યું છે કે:—

“૫. અરજદારે પંચાયતના કોઈપણ નિર્ણયનો કોઈપણ માન્ય કારણ વિના વિરોધ કરીને પંચાયતના કામ પ્રત્યે નકારાત્મક અભિગમ રાખીને અને બેઠકોમાં નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયામાં અવરોધો ઊભા કરીને ગ્રામ પંચાયતને કામ કરવા દીધું નથી.

૬. પંચાયતે સર્વાનુમતે ૩ સભ્યોની નિમણૂક કરીને સહી

કરવાની સત્તાનો તારીખ ૦૩.૦૩.૨૦૧૨ નો ઠરાવ પસાર કર્યો હતો. પાછળથી તારીખ ૧૩.૦૩.૨૦૧૨ ના રોજ અરજદારોએ બહુમતીથી કોઈ ખાસ કારણ આપ્યા વિના તારીખ ૦૩.૦૩.૨૦૧૨ ના ઠરાવને રદ કરીને ઠરાવો પસાર કર્યા હતા. જે પછી એક વર્ષ તારીખ ૨૭.૦૬.૨૦૧૩ સુધી અરજદારોએ સહી કરવાની સત્તા નક્કી કરતો ઠરાવ પસાર કરવા દીધો નથી જેના કારણે વહીવટી નુકસાન થાય છે કારણ કે પંચાયત કામ કરી શકતી નથી.

૭. રેકૉર્ડ પર આવ્યું છે કે અરજદારોએ પંચાયતની તમામ બેઠકોમાં દરેક ઠરાવનો ઇરાદાપૂર્વક વિરોધ કર્યો છે જે કાર્યવાહી પુસ્તકના રેકૉર્ડ પર પણ છે. સમાજના ભલા માટે વિરોધ કરવો એ તેમનો હક છે પરંતુ કામગીરી ખોરવવા માટે વિરોધ કરવો એ સમાજના ભલા માટે નથી.

૮. વધુમાં કે, એક વોર્ડમાં ચૂંટણી હોવાથી આચારસંહિતા અમલમાં આવી હતી અને તાલુકા વિકાસ અધિકારીએ તારીખ ૨૬.૦૩.૨૦૧૨ ના પત્ર દ્વારા લેખિતમાં પંચાયતને જાણ કરી હતી કે કોઈ બેઠક યોજવી નહીં, અને સરપંચે

તારીખ ૨૭.૦૩.૨૦૧૨ ના રોજ યોજાનારી બેઠક પણ મુલતવી રાખી હતી પરંતુ સરપંચના નિર્ણયને અવગણીને અને આચારસંહિતાનું અનાદર કરીને અરજદારોએ આચારસંહિતાનો ભંગ કરીને ઇશાદાપૂર્વક બેઠક યોજી હતી જે નિયમોનું ગંભીર ઉલ્લંઘન છે.”

૫.૧ સામાવાળાના વિ. વકીલે સામાન્ય રજૂઆતો કરી છે અને એવો દાવો અને દલીલ કરવામાં આવી છે કે અરજદારોએ સંબંધિત નાણાકીય વર્ષ માટે પંચાયતનું બજેટ પસાર કરવાની પ્રક્રિયાને સફળતાપૂર્વક નિષ્ફળ બનાવી હતી અને અરજદારોના આવા કૃત્યો ફરજ બજાવવામાં સતત ચૂક અને / અથવા ફરજ બજાવવામાં ગેરવર્તણૂક સમાન છે અને તેથી, અરજદારો એવો દાવો કરવામાં વ્યાજબી નથી કે કારણ દર્શાવો નોટિસો દ્વારા અરજદારો સામે મૂકવામાં આવેલા ચાર્જ સદર જોગવાઈને લાગુ કરવા અને અરજી કરવા અને સદર કલમ હેઠળ આદેશ પસાર કરવા માટેની જરૂરિયાતોના ક્ષેત્રમાં આવતા નથી. સામાવાળાના વિ. વકીલે અરજદારો સામે મૂકવામાં આવેલા ચાર્જ વાંચ્યા અને દાવો કર્યો કે અરજદારો સામેના આક્ષેપો જે ચાર્જના આર્ટિકલ્સમાં ઉલ્લેખિત ચાર્જ બનાવે છે તે ગંભીર સ્વરૂપના છે અને કારણ દર્શાવો નોટિસોના અનુસંધાનમાં સુનાવણીની પ્રક્રિયા દરમિયાન, સદર આક્ષેપો

સંબંધિત દસ્તાવેજોની મદદથી સંતોષકારક રીતે સાબિત અને સ્થાપિત થયા છે, જ્યારે અરજદારો એવું સ્થાપિત કરવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ સામગ્રી મૂકી શક્યા નથી કે તે / તેઓ તેમની સામે મૂકવામાં આવેલા ચાર્જ માટે દોષિત નથી. સામાવાળાએ દાવો કર્યો છે કે સત્તાધિકારી દ્વારા નોંધાયેલા નિષ્કર્ષો અને અરજદારોને દૂર કરવાનો નિર્ણય અધિનિયમની કલમ ૫૭ હેઠળની જોગવાઈઓ અનુસાર છે અને જરૂરી પ્રક્રિયા એટલે કે નોટિસ જારી કર્યા પછી અને સ્પષ્ટતા / જવાબ ધ્યાનમાં લીધા પછી, સુનાવણીની તક આપ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રીને ધ્યાનમાં લીધા પછી લેવામાં આવ્યો છે અને તેથી, કાર્યવાહી અને / અથવા આખરી આદેશોમાં કોઈ ગેરકાયદેસરતા કે ક્ષતિ નથી અને / અથવા કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું કોઈ ઉલ્લંઘન નથી.

૬. સુનાવણી દરમિયાન, પક્ષકારોના વિ. વકીલોએ નીચે દર્શાવેલ નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો હતો:—

(૧) અરુણ સુબોધભાઈ મહેતા વિ. ભાવનગર મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન [૧૯૮૮ (૨) જીએલઆર ૧૨૭૩].

(૨) અરુણ સુબોધભાઈ મહેતા વિ. ભાવનગર

મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન [૧૯૮૯ (૧) જીએલઆર ૩૧૩].

(૩) જયંતિભાઈ મનુભાઈ પટેલ વિ. અરુણ સુબોધભાઈ મહેતા [૧૯૮૯ (૨) જીએલઆર ૧૦૮૫].

(૪) કમલાબેન રોહિતભાઈ પટેલ વિ. એડિશનલ ડેવલપમેન્ટ કમિશનર [૨૦૦૦ (૨) જીએલઆર ૧૧૭૪].

(૫) સ્ટેટ ઓફ પંજાબ અને અન્ય વિ. ભજન સિંહ અને અન્ય [(૨૦૦૧) ૩ એસસીસી ૫૬૫].

(૬) દીપકભાઈ મોહનભાઈ પટેલ વિ. એ.એસ.પેટલ અથવા તેમની ઓફિસના ઉત્તરાધિકારી અને અન્ય [૨૦૦૯(૩) જીએલઆર ૨૧૬૭].

(૭) ઉત્તર પ્રદેશ આવાસ એવમ વિકાસ પરિષદ અને અન્ય વિ. ઓમ પ્રકાશ શર્મા [(૨૦૧૩) ૫ એસસીસી ૧૮૨].

(૮) એસ. સુબ્રમણ્યમ બાલાજી વિ. સ્ટેટ ઓફ તમિલનાડુ અને અન્ય [(૨૦૧૩) ૯ એસસીસી ૬૫૯].

૭. મેં અરજદારો અને સામાવાળાના વિ. વકીલોને સાંભળ્યા છે અને આ અરજીના રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલી સામગ્રી પર પણ વિચાર

કર્ચો છે.

૮. પરસ્પર વિરોધી રજૂઆતો તપાસવા માટે, અધિનિયમની કલમ ૫૭ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું પ્રાસંગિક અને યોગ્ય છે, જે આ મુજબ વંચાય છે:—

“૫૭. હોદ્દા પરથી દૂર કરવા.— (૧) સક્ષમ સત્તાધિકારી પંચાયતના કોઈપણ સભ્યને, સરપંચને અથવા, જેવી સ્થિતિ હોય તેમ, તેના ઉપ-સરપંચને સાંભળવાની તક આપ્યા પછી અને પંચાયતને તે અંગે યોગ્ય નોટિસ આપ્યા પછી અને તેને જરૂરી લાગે તેવી તપાસ કર્યા પછી હોદ્દા પરથી દૂર કરી શકશે, જો આવો સભ્ય, સરપંચ અથવા, જેવી સ્થિતિ હોય તેમ, ઉપ-સરપંચ પોતાની ફરજો બજાવવામાં ગેરવર્તણૂક માટે અથવા કોઈપણ શરમજનક વર્તન માટે દોષિત ઠર્યો હોય અથવા પોતાની સત્તાઓનો દુરુપયોગ કરે અથવા આ અધિનિયમ હેઠળ પોતાની ફરજો અને કાર્યો બજાવવામાં સતત ચૂક કરે અથવા આ અધિનિયમ હેઠળ પોતાની ફરજો અને કાર્યો બજાવવા માટે અસમર્થ બની ગયો હોય. આ રીતે દૂર કરવામાં આવેલ

સરપંચ અથવા, જેવી સ્થિતિ હોય તેમ, ઉપ-સરપંચને, સક્ષમ સત્તાધિકારીની વિવેકબુદ્ધિથી પંચાયતના સભ્યપદ પરથી પણ દૂર કરી શકાશે.

(૨) સક્ષમ સત્તાધિકારી, કલમ (૧) માં દર્શાવેલ પ્રક્રિયાને અનુસર્યા પછી કોઈપણ વ્યક્તિને પાંચ વર્ષથી વધુ ન હોય તેટલી મુદત માટે ગેરલાયક ઠેરવી શકશે જેણે સભ્ય, સરપંચ અથવા ઉપ-સરપંચ તરીકે પોતાના હોદ્દા પરથી રાજીનામું આપ્યું હોય, અથવા અન્યથા આવો હોદ્દો ધરાવતો બંધ થયો હોય અને કલમ (૧) માં નિર્દિષ્ટ ગેરવર્તણૂક માટે દોષિત ઠર્યો હોય અથવા પોતાની ફરજો અને કાર્યો બજાવવા માટે અસમર્થ રહ્યો હોય;

પરંતુ શરત એ છે કે આ કલમ હેઠળની કાર્યવાહી વ્યક્તિ રાજીનામું આપે અથવા આવો હોદ્દો ધરાવતો બંધ થાય તે તારીખથી છ મહિનાની અંદર લેવામાં આવશે.

(૩) કલમ (૧) અથવા (૨) હેઠળના સક્ષમ સત્તાધિકારીના આદેશથી નારાજ થયેલી કોઈપણ વ્યક્તિ,

આવા આદેશની જાણ થયાની તારીખથી ત્રીસ દિવસની
મુદતની અંદર, રાજ્ય સરકારને અપીલ કરી શકશે.”

૯. અધિનિયમની કલમ ૫૭(૧) ના સ્પષ્ટ વાંચન પર, જેનો ઉપયોગ કરીને આક્ષેપિત આદેશો પસાર કરવામાં આવ્યા છે, એવું બહાર આવે છે કે સદર કલમ હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ ત્યારે થઈ શકે છે જ્યારે સક્ષમ સત્તાધિકારીને “તપાસ પર” જણાય કે પંચાયતના સરપંચ અથવા ઉપ-સરપંચ અથવા કોઈપણ સભ્ય, જેવી સ્થિતિ હોય તેમ, (૧) પોતાની ફરજો બજાવવામાં ગેરવર્તણૂક માટે દોષિત છે અથવા (૨) તે કોઈપણ શરમજનક વર્તન માટે દોષિત જણાય છે અથવા (૩) જો એવું જણાય કે તેણે સરપંચ અથવા ઉપ-સરપંચ તરીકે પોતાની સત્તાઓનો દુરુપયોગ કર્યો છે અથવા (૪) જો એવું જણાય કે તેણે પોતાની ફરજો અને કાર્યો બજાવવામાં સતત ચૂક કરી છે. આ કલમ એવો પણ વિચાર કરે છે કે સદર કલમ ૫૭(૧) દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાના ઉપયોગમાં, સરપંચ અથવા ઉપ-સરપંચ અથવા કોઈપણ સભ્યને દૂર કરવાની કાર્યવાહી સંબંધિત વ્યક્તિને સાંભળવાની તક આપ્યા પછી જ કરી શકાય છે.

૧૦. વર્તમાન કેસમાં, પંચાયતના સભ્યો તરીકે ચૂંટાયેલા ચાર

અરજદારોને કારણ દર્શાવો નોટિસ બજાવવામાં આવી હતી જે હેઠળ અરજદારો સામે આશરે ૧૧ ચાર્જ મૂકવામાં આવ્યા હતા. ટૂંકમાં કહીએ તો, ચાર્જમાં નીચે જણાવેલ આક્ષેપોનો સમાવેશ થાય છે: –

(એ) કે અરજદારોએ વર્ષ ૨૦૧૨-૨૦૧૩ માટેનું વાર્ષિક બજેટ પસાર કરવા માટે તારીખ ૧૫.૨.૨૦૧૨ ની બેઠકમાં પસાર કરાયેલ ઠરાવ નં.૪ ને આગળ મોકલવાનો વિરોધ કર્યો હતો અને તેમણે ઠરાવ નં.૫ ને પણ મંજૂર થવા દીધો ન હતો.

(બી) કે ૩ જી માર્ચ, ૨૦૧૨ ના રોજ યોજાયેલી બેઠક દરમિયાન ઠરાવ નં.૭ સર્વાનુમતે પસાર થયો હોવા છતાં, અરજદારોએ સદર ઠરાવને અમલમાં મૂકવા દીધો ન હતો.

(સી) કે અરજદારોએ બજેટ સંબંધિત અહેવાલ તાલુકા કચેરીએ મોકલવાની પ્રક્રિયામાં અવરોધ ઊભો કર્યો હતો.

(ડી) કે અરજદારોએ તે પછીની બેઠક દરમિયાન ૩.૩.૨૦૧૨ ના રોજ યોજાયેલી બેઠકની કાર્યવાહી નોંધ

મંજૂર થવા દીધી ન હતી અને વર્ષ ૨૦૧૨-૨૦૧૩ માટેનું બજેટ મંજૂર કરવા સામે વાંધા ઉઠાવ્યા હતા.

(ઈ) કે અરજદારોએ હંમેશા પંચાયતના વહીવટમાં અવરોધ ઊભો કર્યો છે.

૧૧. આવા આક્ષેપો પર, કારણ દર્શાવો નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી. અરજદારોએ વિગતવાર જવાબ રજૂ કર્યો હતો. એવું જણાય છે કે તેમના જવામાં, અરજદારોએ દાવો કર્યો હતો કે બજેટ રજૂ કરવામાં આવે તે પહેલાં, તેમને નકલો પૂરી પાડવામાં આવી ન હતી અને તેમને બજેટની તપાસ કરવા માટે સમય અને તક આપવામાં આવી ન હતી અને તેથી, તેઓ ભાગ લેવા માટે સક્ષમ ન હતા - ઊલટાનું સામાવાળાના કૃત્ય દ્વારા તેઓ બજેટ પરની ચર્ચામાં અસરોકારક રીતે ભાગ લેવા માટે અસમર્થ બન્યા હતા. અરજદારોએ અન્ય બાબતોની સાથે સાથે એવી દલીલ કરીને બેઠકની કાયદેસરતા સામે પણ વાંધો ઉઠાવ્યો હતો કે બેઠક લાગુ નિયમો અનુસાર બોલાવવામાં અને યોજવામાં આવી ન હતી.

૧૨. સક્ષમ સત્તાધિકારીએ કારણ દર્શાવો નોટિસના અનુસંધાનમાં

કાર્યવાહી હાથ ધરી હતી અને આ અરજદારોને પંચાયતના સભ્યો તરીકેના હોદ્દા પરથી દૂર કરવાનો નિર્દેશ આપતો આદેશ પસાર કર્યો હતો. અરજદારોએ અપીલ અધિકારી એટલે કે ડેવલપમેન્ટ કમિશનર સમક્ષ આદેશને પડકારવાનો અસફળ પ્રયાસ કર્યો હતો જેમણે અપીલ પણ રદ કરી હતી અને સક્ષમ સત્તાધિકારીના આદેશને પુષ્ટિ આપી હતી.

૧૩. સુનાવણી દરમિયાન, અરજદારના વિ. વકીલે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના ઉલ્લંઘનના ગ્રાઉન્ડ પર વાંધો ઉઠાવ્યો હતો અને દાવો કર્યો હતો કે સક્ષમ સત્તાધિકારીએ તાલુકા વિકાસ અધિકારી પાસેથી અહેવાલ માંગ્યો હતો અને સક્ષમ સત્તાધિકારીએ આક્ષેપિત આદેશ પસાર કરતી વખતે સદર અહેવાલ પર આધાર રાખ્યો છે, જોકે, સુનાવણી યોજાઈ તે તારીખ પહેલા અરજદારોને સદર અહેવાલની નકલ પૂરી પાડવામાં આવી ન હતી અને તેથી, અરજદારોને તાલુકા વિકાસ અધિકારીના સદર અહેવાલની તપાસ કરવાની અને અથવા તેની વિગતોનો અસરકારક રીતે સામનો કરવાની કોઈ તક મળી ન હતી.

૧૪. એ પ્રાસંગિક છે કે સામાવાળા સદર વાંધાનું ખંડન કરી શક્યા ન હતા અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી પરથી દર્શાવી શક્યા ન હતા કે સુનાવણીની તારીખ પહેલા કે સુનાવણીના સમયે પણ અરજદારોને

અહેવાલ પૂરો પાડવામાં આવ્યો હતો.

૧૪.૧ સદર વાંધા અંગે સામાવાળા તરફથી રેકૉર્ડ પર કંઈ નથી, યોગ્ય ઈનકાર પણ નથી.

૧૪.૨ બીજી બાજુ, સક્ષમ સત્તાધિકારીના આક્ષેપિત આદેશની તપાસ કરતા બહાર આવે છે કે, તાલુકા વિકાસ અધિકારીનો અહેવાલ મંગાવવામાં આવ્યો હતો અને તેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

૧૪.૩ આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, જ્યારે અરજદારોનો આક્ષેપ અને દાવો કે અહેવાલની નકલ, તેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હોવા છતાં, પૂરી પાડવામાં આવી ન હતી, તે વિવાદિત નથી, સાબિત ન થયો હોવાની તો વાત જ દૂર રહી, ત્યારે સદર વાંધાને અવગણવાનું કોઈ કારણ નથી.

૧૫. જો સક્ષમ /નિર્ણયકર્તા સત્તાધિકારી દ્વારા નોટિસ મેળવનાર સામે કોઈ નિષ્કર્ષ પર પહોંચવા માટે કોઈ સામગ્રી પર આધાર રાખવામાં આવે તો આવી સામગ્રી નોટિસ મેળવનારને પૂરી પાડવી જોઈએ અને તેની સાથે કામ કરવાની એટલે કે આવી સામગ્રીના સંબંધમાં અસરકારક જવાબ રજૂ કરવાની તક નોટિસ મેળવનારને આપવી જોઈએ. આવી

તકનો ઈનકાર કરવો એ અસરકારક બચાવ અને સુનાવણીની તકના ઈનકાર સમાન છે અને તે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના ઉલ્લંઘન સમાન છે.

૧૬. કેસની હકીકતો પર અને અરજદારો દ્વારા કરવામાં આવેલા સદર વાંધાના પ્રકાશમાં અને સામાવાળા સદર વાંધાનો અસરકારક રીતે વિરોધ કરવામાં નિષ્ફળ ગયા છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને, સદર વાંધો સ્વીકારવા પાત્ર છે.

૧૬.૧ કમનસીબે, સક્ષમ સત્તાધિકારી તેમજ અપીલ સત્તાધિકારીએ સદર વાંધાને અવગણ્યો હતો અને સદર વાંધાનો ઉકેલ લાવ્યો ન હતો. આક્ષેપિત આદેશોમાં આ ખામી સદર આદેશોને અસરહીન અને ટકી ન શકે તેવા બનાવે છે.

૧૭. આક્ષેપિત આદેશો સાથે જોડાયેલો બીજો એક આયામ છે.

૧૭.૧ એ પ્રાસંગિક છે કે અરજદારો સામે મૂકવામાં આવેલા લગભગ તમામ, ઊલટાનું મોટાભાગના આક્ષેપો એ બહાર લાવે છે કે અરજદારોએ, કથિત રીતે, સમિતિ દ્વારા વિચારણા અને મંજૂરી માટે

મૂકવામાં આવેલા કેટલાક ઠરાવો સામે વાંધા ઉઠાવ્યા હતા અને નાણાકીય દરખાસ્તો / બજેટ સામે વાંધા ઉઠાવ્યા હતા.

૧૮. સ્થાનિક સત્તામંડળ જેવી લોકશાહી સંસ્થામાં, કોઈપણ દરખાસ્ત અથવા ઠરાવ જે, તેના/તેમના મતે, યોગ્ય કે ન્યાયી નથી તેની સામે અવાજ ઉઠાવવો અને વાંધો ઉઠાવવો એ સભ્યોનો મૂળભૂત અને લોકશાહી હક છે.

૧૮.૧ માત્ર એટલા માટે કે પંચાયતના એક સભ્ય, અથવા સભ્યોએ બજેટ અથવા નાણાકીય દરખાસ્તો સહિતના કોઈપણ ઠરાવ સામે વાંધો ઉઠાવ્યો હતો, વાંધો ઉઠાવવા માટેના કોઈપણ દુરભિસંધિ (મલેફાઇડ) ને નિર્ણાયક અને સંતોષકારક રીતે સ્થાપિત કરવા માટે કોઈ ચોક્કસ અને કાયદાકીય રીતે ટકી શકે તેવા પુરાવાના અભાવે તેને ગેરવર્તણૂક કે સત્તાનો દુરુપયોગ ગણાવી શકાય નહીં અને/અથવા ગણવામાં આવી શકે નહીં.

૧૮.૨ અસંમતિના હકનો ઉપયોગ કરવાને, પુરાવાત્મક મૂલ્ય ધરાવતી સામગ્રી તેમજ ચોક્કસ સામગ્રી અને પુરાવા દ્વારા સમર્થિત કોઈ વિશેષ કારણોના અભાવે, નાપસંદ કરવો જોઈએ નહીં અને આવી અસંમતિ

વ્યક્ત કરનાર વ્યક્તિ કે વ્યક્તિઓને, વાંધો યોગ્યતા કે ન્યાયી કારણ વિનાનો હતો અને / અથવા આવો વાંધો દુરભિસંધિના ઇરાદાથી અને/અથવા કેવળ અને શુદ્ધ રાજકીય કારણો અને હેતુ માટે અથવા પંચાયતના વહીવટને નિષ્ફળ બનાવવા અથવા અવરોધવા માટે ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો તે સ્થાપિત કરવા માટે કોઈ ચોક્કસ અને પ્રત્યક્ષ અને નોંધપાત્ર પુરાવાના અભાવે ગેરવર્તણૂક માટે દોષિત ઠેરવી શકાય નહીં.

૧૮.૩ હવે, જ્યાં સુધી સત્તાધિકારીઓ દ્વારા નોંધાયેલા નિષ્કર્ષો કે અરજદારોએ સંબંધિત નાણાકીય વર્ષ માટેના બજેટ સંબંધિત ઠરાવ સહિત અનેક ઠરાવોમાં અવરોધ ઊભો કર્યો હતો તેનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી એ ઉલ્લેખ કરવો જરૂરી અને યોગ્ય છે કે જો કોઈપણ ઠરાવમાં અને/અથવા બજેટમાં કોઈ વાંધાજનક લાક્ષણિકતાઓ કે તત્વો હોય, તો, પંચાયત અથવા નગરપાલિકાના સભ્યો બજેટ સહિત આવા ઠરાવમાં વાંધો ઉઠાવવા માટે અને / અથવા યોગ્ય ફેરફારો અને સુધારા સૂચવવા કે માંગવા માટે હકદાર છે.

કેવળ એટલા માટે કે કોઈ સભ્ય બજેટ સંબંધિત ઠરાવ સહિત કોઈપણ ઠરાવ અંગે કોઈ વાંધો ઉઠાવે છે, વાંધો ઉઠાવીને સભ્યએ કોઈ

ગેરવર્તણૂક કરી છે અથવા પોતાની ફરજો બજાવવામાં ચૂક કરી છે અથવા પોતાની સત્તાઓનો દુરુપયોગ કર્યો છે તેવા નિષ્કર્ષ પર, વાંધા રાજકીય એજન્ડા અને/અથવા દુરભિસંધિના ઇરાદાથી ઉઠાવવામાં આવ્યા હતા તેવા ચોક્કસ પુરાવાના અભાવે ચાંત્રિક રીતે પહોંચવું જોઈએ નહીં અને નોંધવું જોઈએ નહીં.

જાગૃત સભ્યો એ લોકશાહી સંસ્થાની કરોડરજ્જુ છે. મંડળની અંદર એક મજબૂત અને જાગૃત વિરોધ અથવા સભ્ય એ જીવંત, વાસ્તવિક અને મજબૂત લોકશાહી સંસ્થા માટેની પ્રાથમિક અને મુખ્ય જરૂરિયાત છે. અસંમતિના અવાજને અથવા કોઈપણ વિરોધ કે વાંધાને દબાવી દેવો કે કચડી નાખવો કે શાંત કરી દેવો જોઈએ નહીં, અસંમતિનો અવાજ ઉઠાવવા બદલ સભ્યને દૂર કરવા માટે, કલમ ૫૭ માંથી વહેતી સત્તા જેવી સત્તાનો ઉપયોગ કરીને તો બિલકુલ નહીં.

કલમ ૫૭ દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તા એ એક સખત પગલું છે, કારણ કે તે ચૂંટાયેલા સભ્યને દૂર કરવાની મંજૂરી આપે છે. આવી સત્તાનો ઉપયોગ ખૂબ જ કાળજીપૂર્વક અને સાવધાનીપૂર્વક થવો જોઈએ. ધારાસભાએ પણ સંજોગો અથવા પરિસ્થિતિઓને નિર્દિષ્ટ કરીને આવી સત્તાના ક્ષેત્રને મર્યાદિત કર્યું છે જેમાં સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકાય છે. આ

હકીકત પોતે જ ધારાસભાના ઇરાદાને સૂચવે છે એટલે કે સદર સત્તાનો ઉપયોગ સહેલાઈથી, ઝડપથી અને દરેક વાંધાને ડામી દેવા માટે કરવાનો નથી.

૧૮.૪ આ ઉપરાંત, જો કોઈ સભ્ય અથવા સભ્યોને સદર અને/અથવા આ પ્રકારના ગ્રાઉન્ડ પર દૂર કરવામાં આવે / દૂર કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂકવામાં આવે, તો “વાંધો દુરભિસંધિના ઇરાદાથી અને/અથવા કેવળ અને શુદ્ધ રાજકીય કારણો અને હેતુ માટે અથવા પંચાયતના વહીવટને નિષ્ફળ બનાવવા અથવા અવરોધવા માટે ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો” તેવો નિષ્કર્ષ સભ્ય અથવા સભ્યોએ દુરભિસંધિના ઇરાદાથી અને/અથવા કેવળ અને શુદ્ધ રાજકીય કારણો અને હેતુ માટે અથવા પંચાયતના વહીવટને નિષ્ફળ બનાવવા અથવા અવરોધવા માટે વાંધો/વાંધાઓ ઉઠાવ્યા હતા તે ગ્રાઉન્ડ પર સદર કલમ હેઠળ કોઈ કાર્યવાહી કરતા પહેલા પહોંચવો જોઈતો હતો અને નોંધાવો જોઈતો હતો અને સદર કલમ ૫૭(૧) હેઠળ સદર ગ્રાઉન્ડ પર આવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યા વિના અને નોંધ્યા વિના કોઈ આદેશ કરી શકાય નહીં.

૧૯. વર્તમાન કેસમાં, આક્ષેપિત આદેશોની તપાસ કરતા, એ બહાર આવે છે કે સક્ષમ સત્તાધિકારી કે અપીલ સત્તાધિકારીમાંથી કોઈએ પણ

ઉપર દર્શાવેલ મુદ્દાઓ પર ધ્યાન આપ્યું નથી અને સત્તાધિકારીઓએ તે બાબતે કોઈ નિષ્કર્ષ નોંધ્યો નથી.

૧૯.૧ માત્ર આટલું જ નહીં, પરંતુ એવો કોઈ પુરાવો જે એવું પણ સૂચવે કે અરજદારોએ વર્ષ ૨૦૧૨-૨૦૧૩ માટેનું વાર્ષિક બજેટ અને / અથવા અન્ય ઠરાવો પસાર કરવાના પ્રયાસને માત્ર દુરભિસંધિના ઇરાદાથી નિષ્ફળ બનાવ્યો હતો અને ગુણદોષ પર નહીં તે રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવ્યો નથી અને ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો નથી.

૧૯.૨ વધુમાં, એવો કોઈ પુરાવો જે એ સ્થાપિત કરે કે અરજદારોના કૃત્યોના કારણે પંચાયતને નુકસાન થયું અને પરિણમ્યું તે પણ રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવ્યો નથી. આક્ષેપિત આદેશો માત્ર એટલું જ નોંધે છે કે અરજદારોના કૃત્યોના કારણે પંચાયતને નુકસાન થયું છે, કેવી રીતે નુકસાન થયું અથવા પંચાયતને થયેલા નુકસાનના પ્રમાણ / જથ્થા વિશેની કોઈ વિગતો ચર્ચા કરવામાં આવી નથી કે નોંધવામાં આવી નથી. આદેશો એ પણ જાહેર કરતા નથી કે આવા નિષ્કર્ષને વ્યાજબી ઠેરવવા અને સમર્થન આપવા માટે કોઈ સામગ્રી સત્તાધિકારીઓ સમક્ષ રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ હતી કે નહીં.

૧૯.૩ વાસ્તવમાં, કારણ દર્શાવો નોટિસના સ્પષ્ટ વાંચન પર, એ બહાર આવે છે કે નોટિસમાં કોઈ સામગ્રીનો સંદર્ભ પણ નથી જે આવા નિષ્કર્ષને વાજબી ઠેરવે અને યોગ્ય ઠેરવે અને / અથવા આવા આક્ષેપો અને નિષ્કર્ષોને સમર્થન આપવા અને વાજબી ઠેરવવા માટેની કોઈ સામગ્રી અરજદારોને પૂરી પાડવામાં આવી હતી.

૧૯.૪ કલમ ૫૭(૧) એવો આદેશ આપે છે કે પંચાયતના કોઈપણ સભ્યને દૂર કરવા માટે અથવા સરપંચ કે ઉપ-સરપંચને દૂર કરવા માટે, સક્ષમ સત્તાધિકારીએ એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચવું આવશ્યક છે કે સંબંધિત વ્યક્તિએ પોતાની સત્તાનો દુરુપયોગ કર્યો છે અને / અથવા ગેરવર્તણૂક કે શરમજનક વર્તન માટે દોષિત છે અથવા તેણે પોતાની ફરજો બજાવવામાં સતત ચૂક કરી છે. સદર ચાર શરતોમાંથી એક અથવા વધુ શરતો વર્તમાન કેસમાં અસ્તિત્વ ધરાવે છે અને સંતોષકારક રીતે સ્થાપિત થાય છે તેવું હોલ્ડ કરતો કોઈ નિષ્કર્ષ, સભ્ય અથવા સરપંચ કે ઉપ-સરપંચને દૂર કરતો કોઈ આદેશ પસાર કરી શકાતો નથી. આવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચવા માટે રેકૉર્ડ પર પર્યાપ્ત અને સંતોષકારક સામગ્રી હોવી જોઈએ જે આવા નિષ્કર્ષને વાજબી ઠેરવે. વધુમાં, આવી સામગ્રીનો સંદર્ભ આપતા અને તેના પર આધાર રાખતા પહેલા સંબંધિત વ્યક્તિ/વ્યક્તિઓને આવી સામગ્રી પૂરી પાડવી જોઈએ અને અસરકારક

સુનાવણી અને બચાવની તક, જે દરમિયાન સંબંધિત વ્યક્તિ સામગ્રી સાથે કામ કરી શકે અને સ્પષ્ટતા અને જવાબ આપી શકે, સંબંધિત વ્યક્તિને આપવી આવશ્યક છે. આવી તક આપ્યા વિના જો કોઈ નિષ્કર્ષ નોંધવામાં આવે તો તે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતના ઉદ્ધનના ગ્રાઉન્ડ પર ટકી ન શકે તેવો બનશે.

૨૦. વર્તમાન કેસમાં, અગાઉ જણાવ્યા મુજબ, સક્ષમ સત્તાધિકારી તેમજ અપીલ સત્તાધિકારી અરજદારોનું બજેટ અને / અથવા ઠરાવોનો વિરોધ કરવાનું કૃત્ય એટલે કે અસંમતિનો અવાજ શુદ્ધ બુદ્ધિથી (બોનાફાઈડ) હતો કે તે પંચાયતના હિતને પ્રતિકૂળ અસર કરતી દુરભિસંધિ અને રાજકીય હેતુઓથી પ્રેરાયેલો હતો તે મુદ્દા પર વિચાર કરવામાં અને તેની સાથે કામ કરવામાં પણ નિષ્ફળ ગયા છે. ન તો સદર મુદ્દા સાથે કામ કરવામાં આવ્યું છે કે ન તો ચોક્કસ સામગ્રી પર આધારિત અને સમર્થિત કોઈ નિષ્કર્ષ નોંધવામાં આવ્યો છે. આદેશો પરથી એ બહાર આવતું નથી કે કોઈ સામગ્રી, જેના પ્રકાશમાં આ પાસાઓ પર વિચાર કરી શકાય અને નિર્ણય લઈ શકાય, તે રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ છે કે નહીં.

૨૧. અરજદારોને પંચાયતના સભ્યો તરીકે દૂર કરવાનો આદેશ પ્રથમ

નિર્ણયકર્તા સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરવામાં આવ્યો છે અને ત્યારબાદ સદર પાસાઓ પર ધ્યાન આપ્યા વિના અને નિર્ણય લીધા વિના અપીલ સત્તાધિકારી દ્વારા તેની પુષ્ટિ કરવામાં આવી છે. આદેશોમાં આ ખામી આદેશોને ક્ષતિગ્રસ્ત અને ટકી ન શકે તેવા બનાવે છે.

૨૧.૧ બીજી બાજુ, અરજદારોના કૃત્યોના પરિણામે પંચાયતને નુકસાન થયું તેવા નિષ્કર્ષને કોઈ ડેટા અથવા વિગતો અથવા સામગ્રી દ્વારા સાબિત કરવામાં આવ્યો નથી. આદેશમાં એવું કંઈ નથી જે એ દર્શાવે કે સત્તાધિકારીઓ દ્વારા પંચાયતને થયેલા નુકસાન તરીકે શાને ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યું હતું અને કયા આધારે આવો નિષ્કર્ષ નોંધવામાં આવ્યો છે. કારણ દર્શાવો નોટિસ પણ એવી કોઈ વિગતો આપતી નથી જેના પ્રકાશમાં આવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચી શકાય અને વાજબી ઠેરવી શકાય. સદર નિષ્કર્ષ યોગ્ય મનોયોગ (અપ્લીકેશન ઓફ માઈન્ડ) વિના અને ચોક્કસ અને કાયદાકીય રીતે ટકી શકે તેવી સામગ્રીના અભાવે અને અરજદારોને પર્યાપ્ત સામગ્રી અને વ્યાજબી તક આપ્યા વિના નોંધવામાં આવ્યો હોય તેવું જણાય છે અને તેથી, નિષ્કર્ષો ટકી શકે તેમ નથી.

૨૧.૨ વધુમાં, તાલુકા વિકાસ અધિકારીનો અહેવાલ, જેના પર સત્તાધિકારીઓ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તે અરજદારોને પૂરો

પાડવામાં આવ્યો ન હતો અને અરજદારોને સદર અહેવાલનો સામનો કરવાની કે તેનો જવાબ આપવાની કોઈ તક મળી ન હોવા છતાં, સત્તાધિકારીઓએ સદર અહેવાલ પર આધાર રાખ્યો છે.

૨૧.૩ આક્ષેપિત આદેશોની તપાસ કરતા, એ પણ બહાર આવે છે કે આક્ષેપો સાથે કામ કરવા અને કારણો સાથે નિષ્કર્ષ નોંધવાને બદલે, સત્તાધિકારીઓએ અરજદારના આક્ષેપોને દબાવી દીધા, કારણ કે કેટલીક દલીલોનો ટૂંકો સંદર્ભ આપ્યા પછી, દા.ત. તાલુકા અધિકારીના અહેવાલની નકલ તેમને પૂરી પાડવામાં આવી ન હતી જે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના ઉદ્ધંધન સમાન છે અને / અથવા નોટિસના આધારે મૂકવામાં આવેલા આક્ષેપો અને ચાર્જ કલમ ૫૭(૧) માં દર્શાવેલ ચાર શરતોના ક્ષેત્રમાં આવતા નથી અને / અથવા રેકૉર્ડ પર કોઈ પુરાવા નથી કે કોઈ સામગ્રી અથવા પુરાવાનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો નથી જેના આધારે પંચાયતને કથિત રીતે થયેલા નુકસાન અંગેનો નિષ્કર્ષ આદેશોમાં દર્શાવવામાં આવ્યો છે અને પછી નિષ્કર્ષોને સમર્થન આપવા અને વાજબી ઠેરવવા માટે કોઈ સામગ્રી / ડેટા અને/અથવા કોઈ કારણોની ચર્ચા કર્યા વિના સત્તાધિકારીઓએ દલીલો રદ કરી અને આદેશો પસાર કર્યા. સત્તાધિકારીઓએ માત્ર એટલો જ નિષ્કર્ષ નોંધ્યો છે કે અરજદારો દ્વારા કરવામાં આવેલા કથિત કૃત્યો અને ભૂલોના કારણે

પંચાયતને નુકસાન સહન કરવું પડ્યું હતું અને / અથવા અરજદારોએ બજેટ પસાર કરવાની પ્રક્રિયામાં અવરોધ ઊભો કર્યો હતો, જોકે, પંચાયતને નુકસાન કેવી રીતે થયું અને કથિત નુકસાનનું પ્રમાણ કેટલું હતું અને શું નુકસાન સીધું અરજદારોના કથિત કૃત્યોના કારણે થયું હતું, તે નોંધવામાં આવ્યું નથી. જેના આધારે સદર નિષ્કર્ષો નોંધાયા છે તેવી કોઈ સામગ્રી રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ નથી કે આદેશોમાંથી મળી આવતી નથી. આમ, સત્તાધિકારીઓ દ્વારા નોંધાયેલા નિષ્કર્ષો રેકૉર્ડ પરની કોઈ સામગ્રી પર આધારિત નથી કારણ કે આદેશોમાં આવી સામગ્રીનો કોઈ સંદર્ભ નથી.

૨૧.૪ વર્તમાન કેસમાં, એ જોવામાં આવ્યું છે કે અરજદારો પર વિવિધ ઠરાવો પસાર કરવામાં અવરોધ ઊભો કરવાનો આક્ષેપ મુકવામાં આવ્યો હતો, જોકે, સત્તાધિકારીએ અરજદારો દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓ વાસ્તવિક અને શુદ્ધ બુદ્ધિથી હતા કે નહીં અને બજેટની જોગવાઈઓ (જેની સામે, સભ્યો દ્વારા વાંધા ઉઠાવવામાં આવ્યા હતા) સહિતના ઠરાવોના સ્વરૂપ અને પ્રકારના પ્રકાશમાં સદર વાંધાઓ વાજબી અને જરૂરી હતા કે નહીં તે તપાસવાની તસ્દી લીધી નથી અને સત્તાધિકારી નિષ્કર્ષ પર કૂદી પડે તે પહેલાં સત્તાધિકારીએ ચોક્કસ પુરાવા મગાવ્યા નથી અને આમંત્રણ આપ્યું નથી. સત્તાધિકારીઓએ, સદર પાસાઓની

તપાસ કર્યા વિના, માત્ર અરજદારોએ કેટલાક ઠરાવો સામે વાંધો ઉઠાવ્યો હતો તેવા આક્ષેપને ધ્યાનમાં લીધો છે અને અરજદાર દ્વારા ઠરાવોનો વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો તેવું જણાયા પછી, સત્તાધિકારીઓ એવા નિષ્કર્ષ પર કૂદી પડ્યા કે આવા વાંધાઓ ફરજ બજાવવામાં ગેરવર્તણૂક સમાન છે અથવા તેના સ્વરૂપમાં છે અથવા સત્તાના દુરુપયોગ સમાન છે અથવા ફરજો બજાવવામાં સતત ચૂક સમાન છે. સદર નિષ્કર્ષો કારણો દ્વારા સમર્થિત નથી કે કોઈ સામગ્રી પર આધારિત નથી.

૨૨. કાર્યવાહીમાં અને આક્ષેપિત આદેશોમાં ઉપર દર્શાવેલ ખામીઓ તેમને ટકી ન શકે તેવા બનાવે છે.

૨૨.૧ ઉપર દર્શાવેલી ચર્ચા એ જોગવાઈ સાથે જોડાયેલા અને ઉદ્ભવતા કાયદાકીય પાસાઓને સંબોધિત કરે છે જે હેઠળ આક્ષેપિત આદેશો પસાર કરવામાં આવ્યા છે અને કાર્યવાહી કરવામાં આવી છે અને ઉપર દર્શાવેલી ચર્ચા, કોઈપણ રીતે, તથ્યાત્મક પાસાઓ સાથે કામ કરતી નથી. અદાલતે આક્ષેપોમાં અને / અથવા ખામીઓમાં સંકળાયેલા તથ્યાત્મક પાસાઓમાં પ્રવેશ કર્યો નથી. વાસ્તવમાં, સંબંધિત સામગ્રીની ગેરહાજરી છે જેના પ્રકાશમાં તથ્યાત્મક પાસાઓ પર વિચાર

કરી શકાય. સંબંધિત સામગ્રીનો અભાવ એ એવા કારણોમાંનું એક છે જેના કારણે અદાલતે આક્ષેપિત આદેશોમાં હસ્તક્ષેપ કર્યો નથી, કારણ કે સદર આદેશો સંબંધિત પુરાવાઓની ગેરહાજરીમાં અને તેને મગાવ્યા વિના પસાર કરવામાં આવ્યા છે.

૨૩. જો કે, આ અદાલત સમક્ષ સંબંધિત રેકૉર્ડ અને સામગ્રી રેકૉર્ડ પર ન હોવાથી અને આ તબક્કે અદાલત માટે પંચાયતને થયેલા કથિત નુકસાન અંગે અને પંચાયતના બજેટ સંબંધિત ઠરાવમાં અરજદારો દ્વારા કથિત રીતે વારંવાર અવરોધ ઊભો કરવાના કૃત્યો અંગે કોઈ નિષ્કર્ષ પર પહોંચવા માટે પર્યાપ્ત અને ચોક્કસ સામગ્રી છે કે કેમ તે તપાસવું પણ શક્ય ન હોવાથી, આ અદાલત માટે અરજદાર સામેના ચાર્જ અને આક્ષેપોની વિરુદ્ધમાં કે તરફેણમાં હોલ્ડ કરવાનું શક્ય નથી. આ હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા સંબંધિત સામગ્રીની તપાસ કર્યા પછી અને અરજદારોને સુનાવણી અને બચાવની પર્યાપ્ત અને અસરકારક તક આપ્યા પછી જ પાસાઓ પર વિચાર કરી શકાય છે અને નિર્ણય લઈ શકાય છે.

૨૪. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, અદાલતનો એવો અભિપ્રાય છે કે આ બાબત નવેસરથી નિર્ણય માટે સક્ષમ સત્તાધિકારીને રિમાન્ડ કરવી

જરૂરી છે. તેથી, નીચે મુજબનો આદેશ પસાર કરવામાં આવે છે:—

[એ] સક્ષમ સત્તાધિકારી અને અપીલ સત્તાધિકારી દ્વારા અનુક્રમે પસાર કરાયેલા તારીખ ૨૦.૧.૨૦૧૪ અને ૬.૫.૨૦૧૪ ના આક્ષેપિત આદેશો રદ કરવામાં આવે છે.

[બી] નવેસરથી સુનાવણી અને નિર્ણય માટે કેસ સક્ષમ સત્તાધિકારીને રિમાન્ડ કરવામાં આવે છે.

[સી] સક્ષમ સત્તાધિકારી અરજદારોને સુનાવણી અને બચાવની પર્યાપ્ત અને અસરકારક તક આપશે. સદર હેતુ માટે, સંબંધિત સામગ્રી જેના પર સત્તાધિકારી આધાર રાખવાનો પ્રસ્તાવ મૂકે છે તે અરજદારોને અગાઉથી પૂરી પાડવામાં આવશે અને સુનાવણી માટે નિર્ધારિત તારીખ અને સમય વિશેની લેખિત જાણ અરજદારોને કરવામાં આવશે અને અરજદારોને સાંભળ્યા પછી સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા ગુણદોષ પર યોગ્ય નવો આદેશ પસાર કરવામાં આવશે.

[ડી] સક્ષમ સત્તાધિકારી તેના અગાઉના આદેશ અને / અથવા અપીલ સત્તાધિકારીના આદેશથી પ્રભાવિત થયા વિના નવો આદેશ પસાર કરશે. સક્ષમ સત્તાધિકારી સ્પીકિંગ અને સકારણ આદેશ પસાર કરશે.

[ઈ] એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે આ અદાલતે તથ્યાત્મક પાસાઓ અંગે કોઈ અભિપ્રાય કે નિષ્કર્ષ વ્યક્ત કર્યા નથી અને આ આદેશનો એવો અર્થ કરવામાં આવશે નહીં કે અદાલતે તથ્યાત્મક પાસાઓ પર નિર્ણય લીધો છે અને / અથવા તથ્યાત્મક પાસાઓ અંગે કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો છે. તેથી, સક્ષમ સત્તાધિકારી, પક્ષકારો દ્વારા રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવી શકે તેવા પુરાવાના પ્રકાશમાં કેસમાં જોડાયેલા અને સંકળાયેલા તમામ તથ્યાત્મક પાસાઓનો નિર્ણય કરશે.

[એફ] સક્ષમ સત્તાધિકારી વર્તમાન આદેશની પ્રમાણિત નકલની બજવણીથી પ્રાધાન્યપણે ત્રણ મહિનાની અંદર આવી પ્રક્રિયા શરૂ કરવાનો અને પૂરી કરવાનો પ્રયાસ કરશે.

[જી] અરજદારો અને સામાવાળાઓને સક્ષમ સત્તાધિકારીને આ આદેશની પ્રત્યક્ષ બજવણી કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવે છે.

ઉપરોક્ત અવલોકનો અને નિર્દેશો સાથે, અરજી આંશિક રીતે મંજૂર કરવામાં આવે છે. ઉપરોક્ત સીમા સુધી રુલ આત્યંતિક (એબ્સોલ્યુટ) કરવામાં આવે છે.

(કે. એમ. ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિશ્રી)

કેડીસી

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.